

SC ▲ PE

คู่มือการจัดการความรู้

UNIVERSAL DESIGN

ชุมชนริมน้ำจันทบูร

คณะผู้จัดทำ

ผศ.ดร.มณฑล จันทร์แจ่มใส [หัวหน้าทีม]

อาจารย์ชัยวัฒน์ รักอู่ [ผู้ร่วมวิจัย]

น.ส.พรรณวดี โรจนศิริ [ผู้ช่วยวิจัย]

สาขาสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สารบัญ

บทที่ 1 บ้านมั่นคงริมคลองและปัญหาที่พบ	1
1.1 ขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ	6
1.2 ตำแหน่งและขนาดห้องน้ำ	10
1.3 ระดับพื้น	14
1.4 อุปกรณ์อำนวยความสะดวก	17
บทที่ 2 ลักษณะของผู้อยู่อาศัย	21
บทที่ 3 แนวทางการปรับปรุง	25
3.1 การออกแบบปรับปรุง	26
3.2 ตัวอย่างการออกแบบปรับปรุงแบบบ้านเดิม	38
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	45
ภาคผนวก	49

บทที่ 1

บ้านมั่นคงริมคลองและปัญหาที่พบ

บทที่ 1 บ้านมั่นคงริมคลองและปัญหาที่พบ

บ้านมั่นคงริมคลองมีที่มาจากโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองปีพ.ศ. 2559-2561 โดยมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เป็นหน่วยงานดูแลการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อการคืนพื้นที่สร้างเขื่อนระบายน้ำให้กับกรุงเทพมหานคร

มีกลุ่มเป้าหมายคือประชากรในชุมชนริมคลองลาดพร้าว และคลองเปรมประชากรกว่า 11,004 ครัวเรือน เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและมีอาชีพค้าขายและรับจ้างงานบริการให้กับเมือง

บริบทในเชิงพื้นที่เป็นลักษณะชุมชนแนวยาวตลอดสองฝั่งคลอง การปรับปรุงรูปแบบบ้านริมคลองใหม่จึงมีลักษณะเป็นบ้านแถวขนาด 4.00x7.00-9.00 ม. เนื่องจากหน้ากว้างเป็นขนาดบ้านแถวตามกฎหมายและด้านยาวที่ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้อยู่อาศัยและขนาดที่ดินดังภาพต่อไปนี้

ที่มา: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2562

ภาพถ่ายทางอากาศชุมชนกสบ.หมู่ 5 โซน 3

ภาพชุมชนกสบ.หมู่ 5 โซน 3

ภาพถ่ายทางอากาศชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ

ภาพชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ

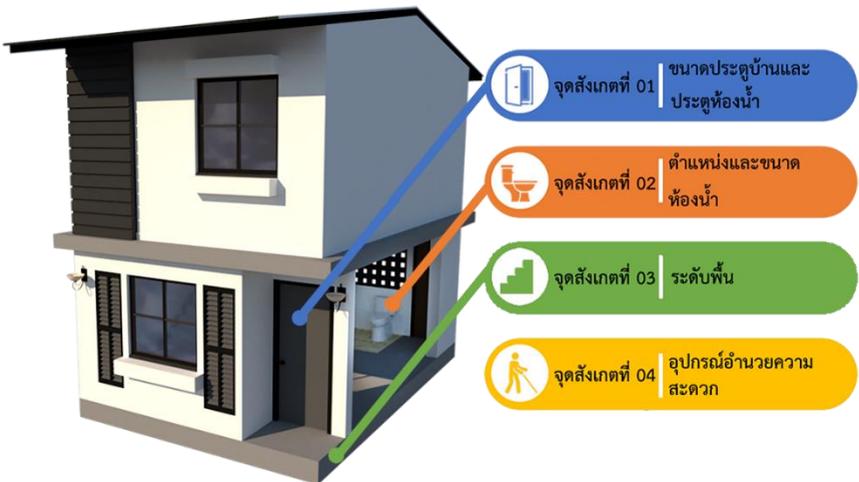
ข้อมูลจากการสำรวจบ้านมั่นคงริมคลองและปัญหาที่พบในเรื่องของขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ ตำแหน่งและขนาดห้องน้ำ ระดับพื้น รวมถึงขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้พิการในชุมชน โดยมีจุดสังเกตในตำแหน่งดังต่อไปนี้

จุดสังเกตที่ 01 ขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ

จุดสังเกตที่ 02 ตำแหน่งและขนาดห้องน้ำ

จุดสังเกตที่ 03 ระดับพื้น

จุดสังเกตที่ 04 อุปกรณ์อำนวยความสะดวก

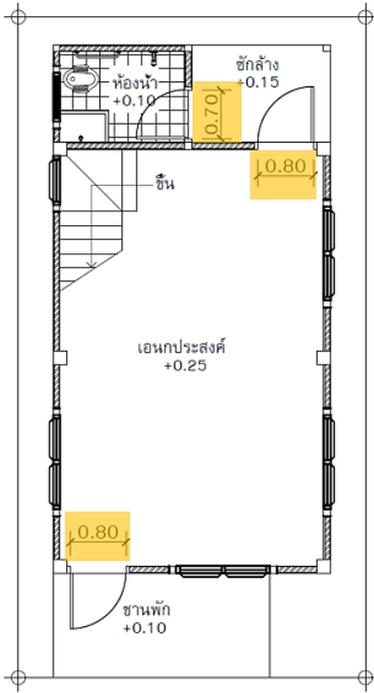
ภาพจำลองที่ใช้เป็นตัวแทนของบ้านมั่นคงริมคลองในปัจจุบัน

 จุดสังเกตที่ 01 | ขนาดประตูบ้านและ
ประตูห้องน้ำ

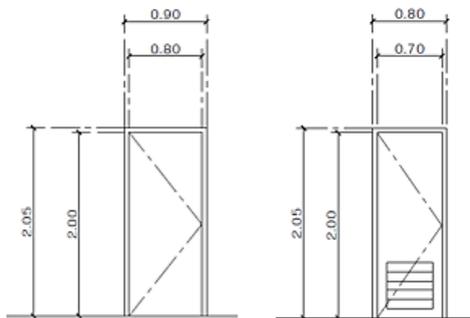
 จุดสังเกตที่ 01 | ขนาดประตูบ้านและ
ประตูห้องน้ำ

ความกว้างของประตูทางเข้าบ้าน 0.80 เมตร และขนาดประตูของ
ห้องน้ำกว้างเพียง 0.70 เมตร มีขนาดที่ไม่เพียงพอต่อการใช้รถเข็น
ผู้พิการ หรือการเข็นเตียงผู้ป่วยเข้าออกจากบ้าน การปรับปรุงควรมี
ขนาดของประตูทุกบานไม่ต่ำกว่า 0.90 เมตร

ประตูทางเข้าบ้าน

ประตูห้องน้ำ

ภาพผังพื้นและแบบขยายขนาดประตูทางเข้าและประตูห้องน้ำเดิม

ภาพขนาดประตูทางเข้าเดิมของชุมชนบางบัวหลังกองการภาพ ภายในบ้านมี
ผู้ป่วยติดเตียงไม่สามารถขึ้นเตียงผู้ป่วยออกจากบ้านได้สะดวก

ชุมชนกสบ.หมู่ 5 โซน 1

ชุมชนพัฒนาหมู่ 1

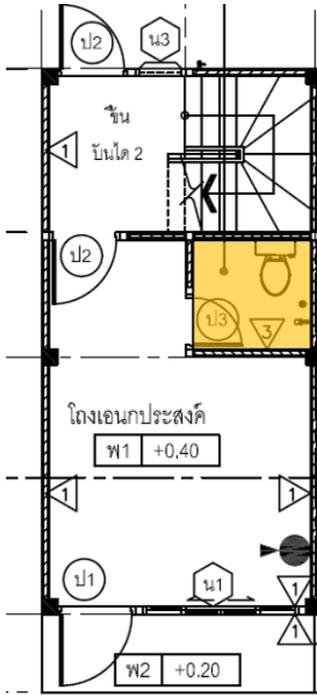
ภาพขนาดประตู่ทางเข้าเดิมของชุมชนกสบ.หมู่ 5 โซน 1 และชุมชนพัฒนาหมู่ 1 มีความกว้างไม่เพียงพอต่อการใช้รถเข็นผู้พิการ

จุดสังเกตที่ 02 | ตำแหน่งและขนาด
ห้องน้ำ

จุดสังเกตที่ 02 | ตำแหน่งและขนาด
ห้องน้ำ

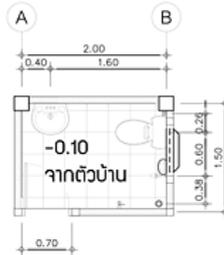
ขนาดของห้องน้ำที่แคบจนไม่สามารถนำรถเข็นเข้ามาใช้ได้ หรือ กว้างจนเกินไปจนไม่สามารถยึดเกาะพุงต้วระหว่างเดิน ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานและอันตรายต่อผู้สูงอายุหรือผู้ป่วย กล้ามเนื้ออ่อนแรง และตำแหน่งของห้องน้ำบางชุมชนที่อยู่ กลางบ้านไม่สามารถระบายอากาศได้อย่างเหมาะสม รวมถึงวัสดุปู พื้นทั้งในห้องน้ำและด้านหน้าของห้องน้ำมีความมันวาว อาจเกิด อุบัติเหตุลื่นล้มเนื่องจากน้ำขังบริเวณพื้นได้

ขนาดห้องน้ำใหญ่

ขนาดห้องน้ำเล็ก

ภาพผังพื้นและแบบขยายขนาดห้องน้ำเดิมอยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม
มีขนาดทั้งเล็กและใหญ่เกินไป

ภาพขนาดห้องน้ำเดิมของชุมชนพัฒนาหมู่ 1 มีขนาดเล็กไม่สามารถใช้ร่วมกับ
รถเข็นผู้พิการได้ และไม่มีราวจับช่วยพยุงต้องจับขอบอ่างอาบน้ำเพื่อยืนขึ้น
อาจเกิดอันตรายต่อผู้ใช้ห้องน้ำได้

ชุมชนริมคลองพัฒนา

ชุมชนหลังวค.จันทระเกษม 2

ภาพขนาดห้องน้ำเดิมของชุมชนริมคลองพัฒนา มีขนาดเล็กและไม่มีราวจับช่วยพยุง และห้องน้ำชุมชนหลังวค.จันทระเกษม 2 อยู่ตำแหน่งกลางบ้านและมีขนาดใหญ่ หากสั่นล้มจะไม่สามารถพยุงตัวได้เนื่องจากมีความกว้างเกินไป

 จุดสังเกตที่ 03 | ระดับพื้น

 จุดสังเกตที่ 03 | ระดับพื้น

ความสูงของระดับพื้นในแบบก่อสร้าง 0.25-0.30 เมตรกับบ้านที่ก่อสร้างจริงมีความแตกต่างกันอย่างมากเนื่องจากในพื้นที่จริงจำเป็นต้องสร้างให้สูงเพื่อเผื่อพื้นที่ระดับทางสาธารณะ ในบางพื้นที่สูง 0.50 - 1.00 เมตร แต่ไม่มีบันไดขึ้นบ้านที่สะดวกและปลอดภัยเป็นจุดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในขณะที่ก้าวเข้าออกจากบ้านดังภาพต่อไปนี้

ภาพระดับของทางเข้าบ้านเดิมของชุมชนสะพานไม้ 2 มีความสูงจากพื้นหน้าบ้านถึง 0.40 เมตร เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุและผู้พิการกล้ามเนื้ออ่อนแรง

ชุมชนหลังวค.จันทรเกษม 2

ชุมชนเพิ่มสินร่วมใจ

ภาพระดับของทางเข้าบ้านเดิมของชุมชนหลังวค.จันทรเกษม 2 และชุมชนเพิ่มสินร่วมใจ มีความสูงที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุและผู้ป่วยกล้ามเนื้ออ่อนแรง

จุดสังเกตที่ 04

อุปกรณ์อำนวยความสะดวก
สะดวก

จุดสังเกตที่ 04

อุปกรณ์อำนวยความสะดวก
สะดวก

เดิมในห้องน้ำในหลาย ๆ ชุมชนมีการใช้เก้าอี้อาบน้ำพลาสติกที่ไม่ปลอดภัยเนื่องจากอาจลื่นล้มขณะลุกนั่งได้ รวมถึงขาดอุปกรณ์ช่วยพยุงตัวในการเคลื่อนย้าย เช่น ไม้เท้า รถเข็น เป็นต้น

ภาพตัวอย่างอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่มีราคาไม่สูง สามารถหาได้จาก
ร้านค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้พิการ
ที่มา: winnermed, 2011

ชุมชนหลังวค.จันทรเกษม 2

ภาพตัวอย่างอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องน้ำชุมชนหลังวค.จันทรเกษม 2 ปัจจุบันที่ไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกจึงใช้เก้าอี้พลาสติกอาบน้ำ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาลื่นล้มเนื่องจากขาดวัสดุกันลื่น

ชุมชนวัดบางบัว

ชุมชนสหกรณ์เลียบคลอง 2 สามัคคี

ภาพห้องน้ำชุมชนวัดบางบัวและชุมชนสหกรณ์เลียบคลอง 2 สามัคคี ที่ขาด
ราวจับช่วยพยุง ทำให้ผู้ใช้ต้องจับถังอาบน้ำเพื่อพยุงตัวมีความเสี่ยงที่จะเกิด
อุบัติเหตุได้

บทที่ 2

ลักษณะของผู้อยู่อาศัย

บทที่ 2 ลักษณะของผู้อยู่อาศัย

กลุ่มผู้อยู่อาศัยในชุมชนริมคลองเป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย มีอาชีพรับจ้าง ทำงานภาคบริการ บางส่วนไม่มีรายได้ไปจ้างผู้ดูแล ต้องให้ญาติดูแลผู้ป่วยเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ จากกรณีหนักที่สุดไปยังเบาที่สุด ได้แก่

1. ผู้พิการประเภทที่ 3 ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายเป็นผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ ต้องมีญาติคอยช่วยเหลือดูแลตลอดเวลา และมีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยเพื่อไปหาหมอในบางโอกาส

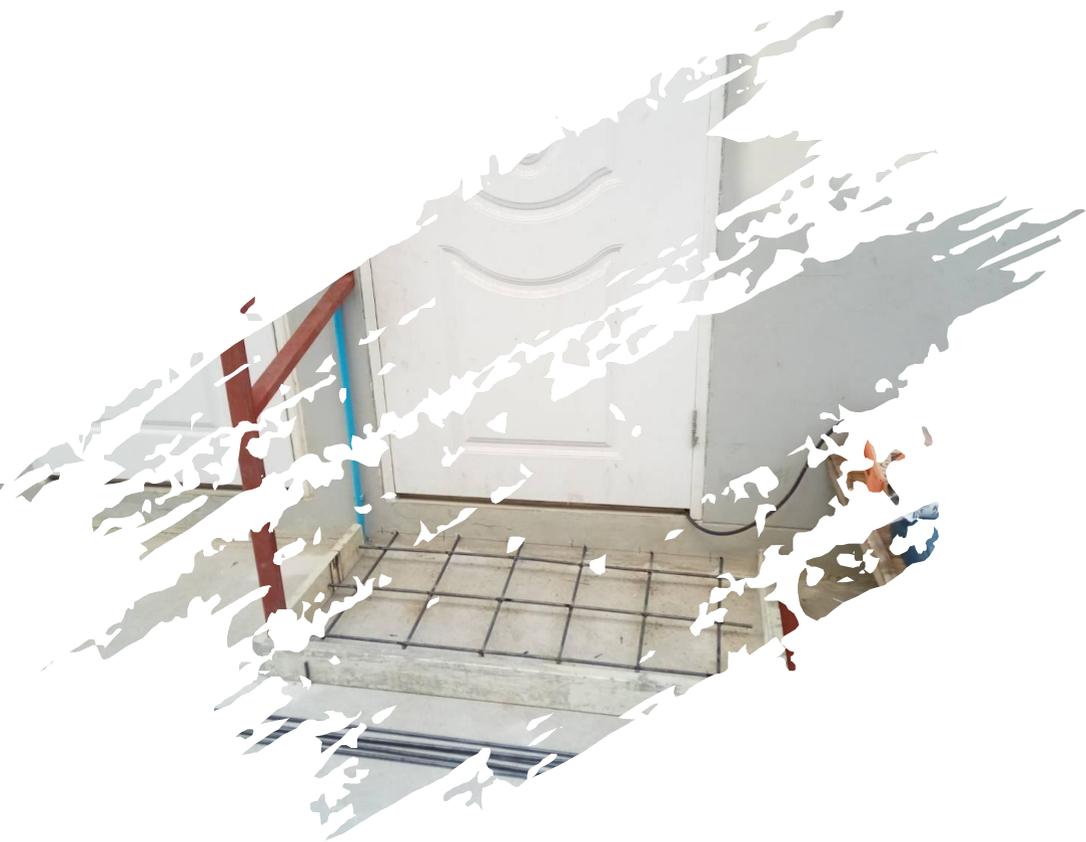

2. ผู้พิการหรือผู้ประสบอุบัติเหตุ ไม่สามารถเดินได้ อาศัย การถัดคลานกับพื้น หรือต้องใช้รถเข็นวิลแชร์ในการเคลื่อนย้าย ผู้ป่วยมักจะใช้ห้องน้ำเดิมได้ไม่สะดวก รวมถึงไม่สามารถออกจาก บ้านด้วยตัวเองได้

3. ผู้พิการหรือผู้ประสบอุบัติเหตุ (มักเป็นผู้สูงอายุ) ไม่สามารถเดินได้สะดวก อาศัยการเกาะกับเฟอร์นิเจอร์ในบ้าน เพื่อพยุงตัว หรือต้องใช้ไม้เท้าหรือรถเข็นวีลแชร์ในการเคลื่อนย้ายมีญาติคอยช่วยเหลือดูแลแต่ยังสามารถลุกเดินหรือเข้าห้องน้ำได้เอง

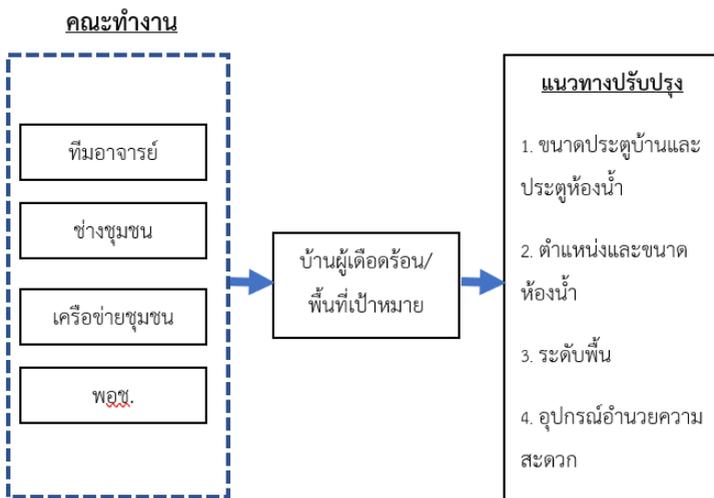
บทที่ 3

แนวทางการปรับปรุง

บทที่ 3 แนวทางการปรับปรุง

3.1 การออกแบบปรับปรุง

ทางทีมงานอาจารย์ร่วมกับช่างประจำชุมชน เข้าพูดคุยกับเจ้าของบ้านเพื่อทราบถึงรายละเอียดรวมถึงปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยมีตัวแทนชุมชนคอยแนะนำและให้ความร่วมมือในการประสานงานร่วมกับทีมงานจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. โดยทำการบันทึกข้อมูลเบื้องต้น อาทิ ชื่อเจ้าของบ้าน บ้านเลขที่ อายุ อากาศป่วย และทำการสอบถามกิจวัตรประจำวันของผู้อยู่อาศัย เพื่อประเมินในเรื่องของการแก้ไขปรับปรุง ดังแผนภาพต่อไปนี้

การปรับปรุงแก้ไขมักพบในปัญหา 4 หัวข้อใหญ่ในบทที่ 1
ในเรื่องของ

1. ขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ
2. ตำแหน่งและขนาดห้องน้ำ
3. ระดับพื้น
4. อุปกรณ์อำนวยความสะดวก

จุดสังเกตที่ 01 | ขนาดประตูบ้านและ ประตูห้องน้ำ

ในเรื่องของขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ เป็นข้อเสนอในการ
ทำแบบก่อสร้างในอนาคตที่มีการเปลี่ยนประตูในแบบก่อสร้างให้มี
ขนาดกว้างเพียงพอในการใช้รถเข็นผู้พิการในการเข้าออกได้อย่าง
สะดวก ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 0.90 เมตร **ไม่ควร**มีธรณีประตูหรือ
หากต้องมีควรสูงไม่เกิน 2 เซนติเมตร **ไม่ควร**เป็นลักษณะเปิดเข้าสู่
ห้องน้ำเนื่องจากผู้ป่วยอาจล้มในห้องน้ำและขวางประตูทำให้ไม่
สามารถเปิดเข้าไปช่วยเหลือได้ **ลูกบิดประตูควรเป็นก้านโยก หรือ**
เขาควางยที่ไม่ต้องอาศัยกล้ามเนื้อของนิ้วมือ หรือแรงบิดมากนัก
สำหรับผู้ที่มีอาการกล้ามเนื้ออ่อนแรง

กว้างมากกว่า
0.90 เมตร

จุดสังเกตที่ 02 | ตำแหน่งและขนาด ห้องน้ำ

ขนาดและตำแหน่งของห้องน้ำเป็นข้อเสนอในการทำแบบก่อสร้าง
ในอนาคต ควรมีความกว้างอย่างน้อย 2.40x1.80 เมตร ตำแหน่งไม่
ควรอยู่กลางบ้านเนื่องจากการระบายอากาศไม่เหมาะสม และควร
มีขนาดไม่ใหญ่จนเกินไปเนื่องจากหากผู้สูงอายุล้มสามารถพยุงตัว
กับผนังห้องน้ำได้

จุดสังเกตที่ 03 | ระดับพื้น

ระดับพื้นควรมีความสูงไม่เกิน 0.30 จากระดับพื้นภายนอกและมี
ชันพักสูงไม่เกิน 15 เซนติเมตร ในกรณีบ้านเดิมที่มีความสูง
มากกว่า หากมีพื้นที่หน้าบ้านที่มากพอสามารถทำทางลาดเพื่อช่วย
ในการเข้าออกบ้านได้สะดวกยิ่งขึ้น ในกรณีที่มีพื้นที่หน้าบ้านน้อย
ควรเพิ่มชันพักหรือขั้นบันไดเพื่อความสะดวกในการก้าวขึ้นลง
รวมถึงราวจับช่วยพยุงบริเวณทางเข้า อาจสร้างเป็นบันไดคสล.หล่อ
ในที่หรือโครงสร้างบันไดเหล็กปูทับด้วยวัสดุกันลื่นตามความสะดวกและ
งบประมาณที่มี

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ (ก่อนการปรับปรุง)

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ (หลังปรับปรุง)

ตัวอย่างทางลาดโครงเหล็กบุด้วยแผ่นสมาร์ทบอร์ดและแผ่นกันลื่นสามารถเคลื่อนย้ายไปติดตั้งที่บ้านหลังอื่นในชุมชนได้กรณีที่ไม่ใช้งานแล้ว หลังใช้งานพบปัญหาในเรื่องความคงทนของแผ่นสมาร์ทบอร์ด

ตัวอย่างทางลาดคสล. หล่อในที่ในกรณีมีพื้นที่หน้าบ้านที่น้อย
สามารถทำได้ในกรณีที่บ้านมีระดับพื้นที่สูงไม่เกิน 0.20 เมตร รวม
กับราวจับช่วยพยุง

ชุมชนเพิ่มสินร่วมใจ (ก่อนและหลังการปรับปรุง)

ตัวอย่าง خانพักโครงเหล็กบุด้วยแผ่นสไมท์บอร์ดปูทับด้วยกระเบื้องสามารถเคลื่อนย้ายไปติดตั้งที่บ้านหลังอื่นในชุมชนได้กรณีที่ไม่ใช้งานแล้ว เหมาะสำหรับบ้านที่ผู้อยู่อาศัยสามารถเดินได้ด้วยตนเองและมีพื้นที่หน้าบ้านน้อย

ชุมชนกสบ.สามัคคีร่วมใจ (ก่อนและหลังการปรับปรุง)

ตัวอย่างบันไดคสล.หล่อในที่เหมาะสำหรับบ้านที่ผู้อยู่อาศัยสามารถเดินได้ด้วยตนเองและมีพื้นที่หน้าบ้านไม่เพียงพอในการสร้างทางลาด

ชุมชนวัดบางบัว (ก่อนและหลังการปรับปรุง)

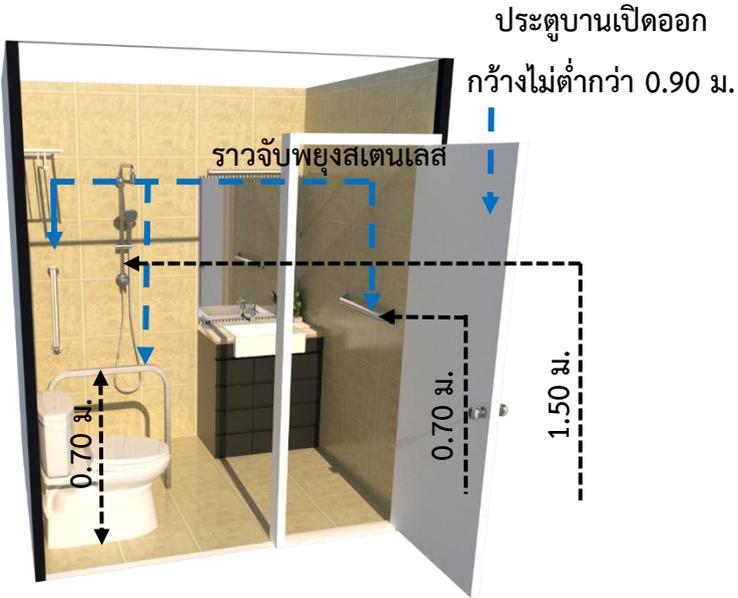
ตัวอย่างทางลาดคสล. หล่อในที่ใ้กรณีมีพื้นที่หน้าบ้านกว้าง ทำได้
ในกรณีที่บ้านมีระดับพื้นที่สูงมากกว่า 0.30 เมตร โดยมีความลาด
ชันตามข้อจำกัดขนาดบริเวณหน้าบ้านรวมทั้งราวจับช่วยพยุง

จุดสังเกตที่ 04

อุปกรณ์อำนวยความสะดวก สะดวก

การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในระยะตำแหน่งที่เหมาะสม อาทิ ราวจับตำแหน่งติดกับโถสุขภัณฑ์เพื่อพยุงตอนลุกนั่งยึดติดกับพื้นในกรณีที่มีพื้นที่เพียงพอ หรือเป็นรูปแบบติดกับผนังในตำแหน่งที่สะดวกต่อการเอื้อมถึง อาจมีเก้าอี้อาบน้ำสูง 0.40-0.45 เมตร มีวัสดุกันลื่นที่ปลายขาเก้าอี้ตามความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงไม้เท้าและรถเข็นวีลแชร์ที่เป็นของส่วนกลางสามารถยืมใช้ได้ตลอดก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกเช่นกัน

ชุมชนสนามมวย ทอ. (ก่อนและหลังการปรับปรุง)

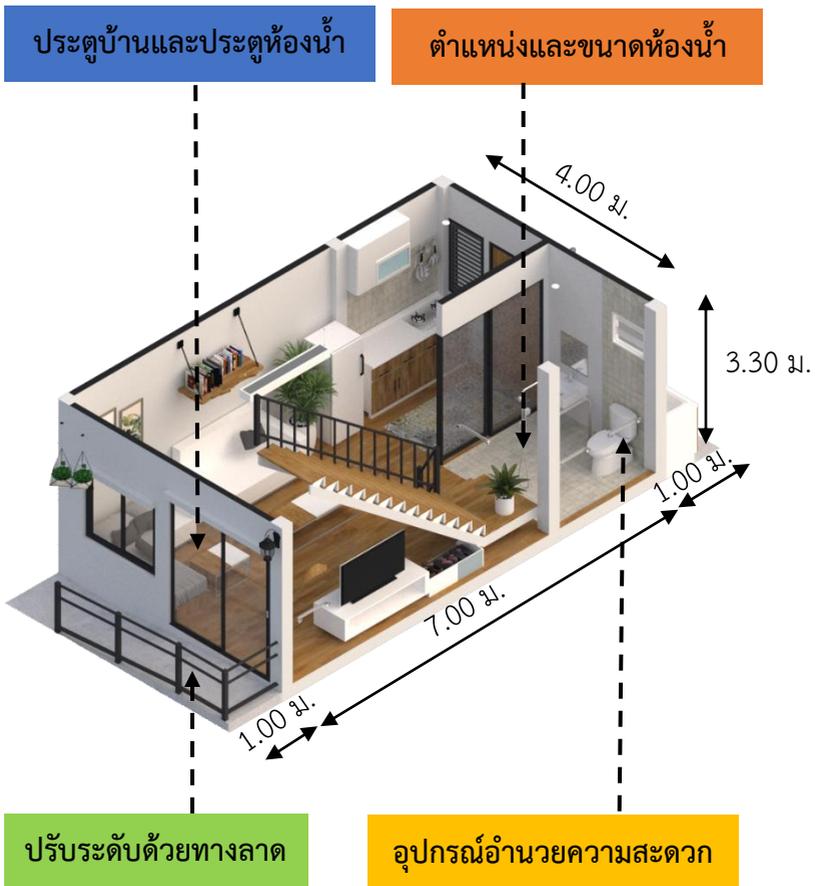

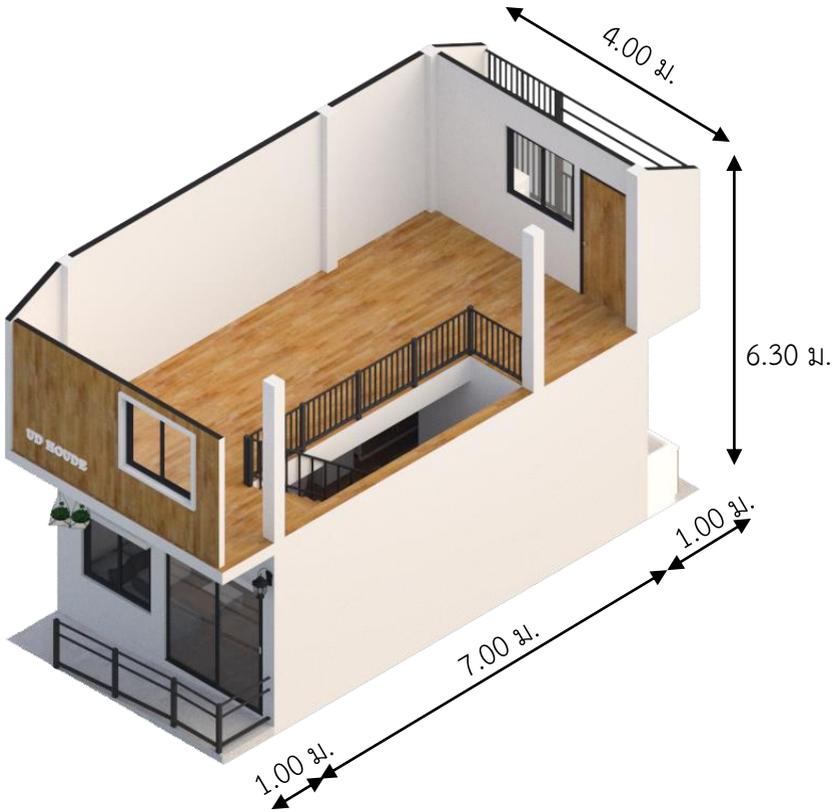
ชุมชนสหกรณ์เลียบคลอง 2 สามัคคี

ตัวอย่างห้องน้ำที่มีการติดตั้งจับช่วยพยุงและมีพรมกันลื่นบริเวณ
หน้าห้องน้ำ

3.2 ตัวอย่างการออกแบบปรับปรุงแบบบ้านเดิม

ตัวอย่างเป็นแบบห้องแถว 2 ชั้นขนาด 4.00x7.00 เมตร โดยทำการปรับทางลาดบริเวณทางเข้า ขนาดประตู และเพิ่มราวจับในห้องน้ำ รวมถึงเสนอให้ผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุพักอยู่บริเวณชั้นล่างของบ้าน

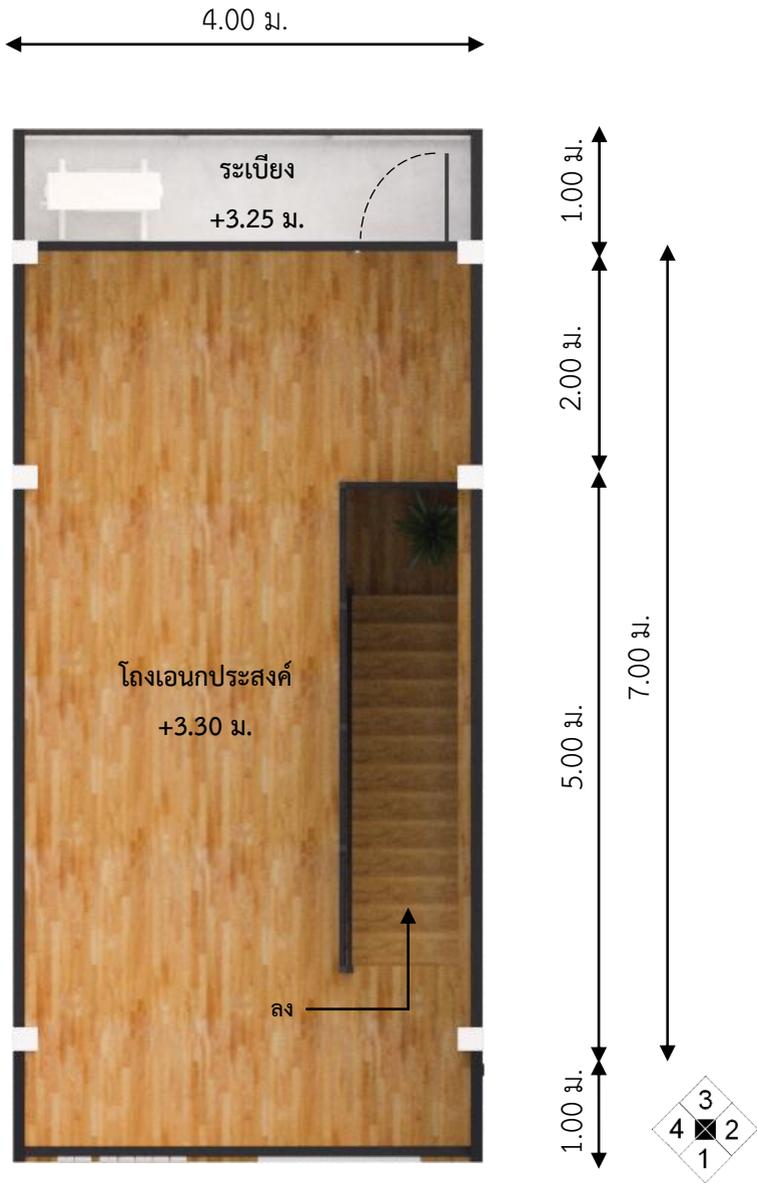

บริเวณชั้น 2 จะไม่มีการกั้นห้องเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยและรองรับการปรับปรุงโดยเจ้าของบ้านในอนาคต และระเบียงมีการติดตั้งราวกันตกและราวแขวนเพื่อเพิ่มพื้นที่สำหรับตากผ้า

ห้องแถว 2 ชั้น

แปลนพื้นที่ 1 ขนาด 4.00x7.00 เมตร

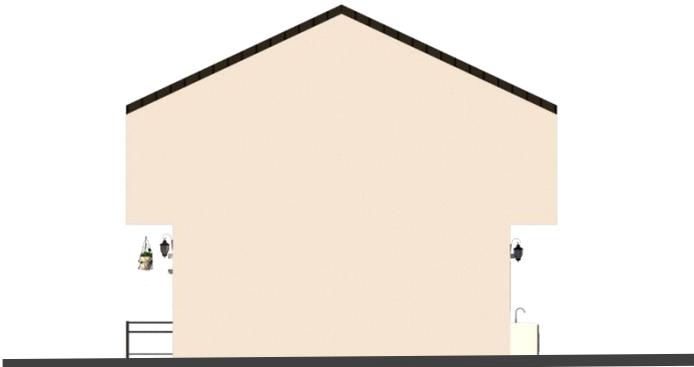
ห้องแถว 2 ชั้น

แปลนพื้นที่ 2 ขนาด 4.00x7.00 เมตร

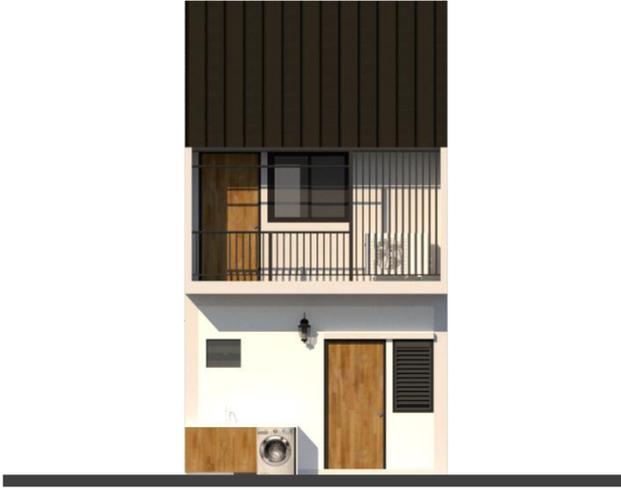
ห้องแถว 2 ชั้น

รูปด้าน 1

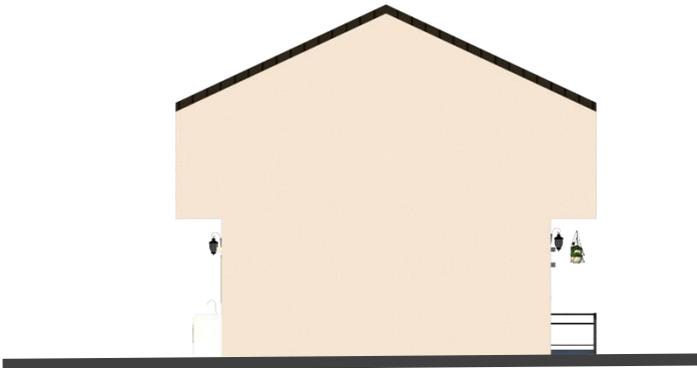
ห้องแถว 2 ชั้น

รูปด้าน 2

ห้องแถว 2 ชั้น

รูปด้าน 3

ห้องแถว 2 ชั้น

รูปด้าน 4

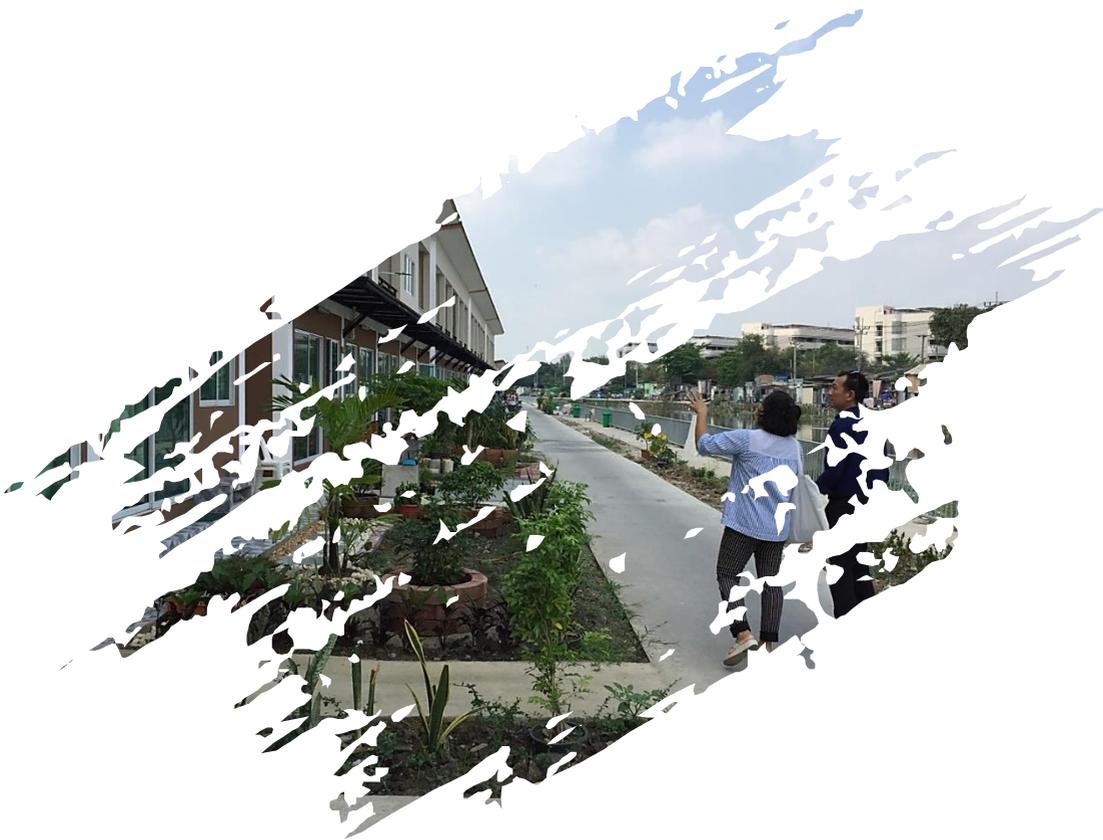
ห้องแถว 2 ชั้น

ทัศนียภาพ 1 ด้านหน้า

ห้องแถว 2 ชั้น

ทัศนียภาพ 2 ด้านหลัง

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการลงปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลองตั้งแต่ ปลายปี พ.ศ. 2561-ต้นปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการต่อยอดเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในโครงการ “ชุมชนริมคลองน่ามองน่าอยู่” โดยคณะทำงานเน้นการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับบ้านที่มีผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือ ผู้อยู่อาศัยที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design

คณะทำงานได้ค้นพบข้อมูลสำคัญจากพื้นที่ชุมชน ประกอบกับข้อมูลในระดับนโยบาย ซึ่งมีงานศึกษาวิจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านสถิติประชากร แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของโครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือมีสัดส่วนประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไป ต่อ ประชากรโดยรวมมากขึ้น อีกทั้งครัวเรือนจะมีขนาดเล็กลง คนแต่งงานช้าลง มีลูกน้อยลง ผู้สูงอายุมิแนวโน้มที่จะอยู่อาศัยตามลำพังมากขึ้น ดังนั้นการออกแบบ วางแผนพัฒนาโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลองที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และพื้นที่อื่น ๆ ในอนาคต จึงควรให้ความสำคัญกับข้อมูลเหล่านี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา

โครงการให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว โดยคณะทำงานมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลชุมชน นอกจากเน้นข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในที่อยู่อาศัยแล้ว ควรให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยมากขึ้น เช่น ข้อมูลประชากรที่เป็นผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือ ผู้คนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อนำมาใช้ประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนต่อไป

2. การวางแผนพัฒนาชุมชนควรใช้ข้อมูลระดับครัวเรือน ที่เก็บได้ในปัจจุบันมาประเมินและใช้วิเคราะห์ เพื่อให้เห็นแนวโน้มของประชากรในอนาคต โดยเฉพาะโครงสร้างประชากร จะทำให้สามารถวางแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้เหมาะสมมากขึ้น

3. การออกแบบเพื่อทุกคน หรือ Universal Design ไม่ได้มีไว้สำหรับผู้พิการ หรือ ผู้สูงอายุในปัจจุบันเท่านั้น แต่มีไว้สำหรับทุกคน เพราะทุกคนมีโอกาสที่จะเป็นผู้พิการ หรือ ผู้สูงอายุด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นจึงควรจัดให้มีโดยเท่าเทียมกัน

4. โครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง ส่วนมากอยู่ในพื้นที่จำกัด งบประมาณจำกัด ไม่สามารถออกแบบบ้านให้ได้ตามหลักการ Universal Design ทั้งหมด ดังนั้นจึงควรนำหลักการ

ดังกล่าวมาปรับใช้ในจุดที่สำคัญ ตามที่คณะทำงานได้ศึกษาและ
นำเสนอ ได้แก่

1. ขนาดประตูบ้านและประตูห้องน้ำ
2. ตำแหน่งและขนาดห้องน้ำ
3. ระดับพื้น
4. อุปกรณ์อำนวยความสะดวก

ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพการอยู่อาศัย ลดปัญหา
ต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยในขั้นต้นได้

5. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับการพัฒนาชุมชน ควรมีการตั้งหลักเกณฑ์การออกแบบบ้าน วาง
ผังชุมชน และตั้งงบประมาณรองรับการออกแบบเพื่อทุกคน ไปใน
โครงการตั้งแต่ต้น โดยสามารถประเมินกรอบงบประมาณสนับสนุน
ต่อครัวเรือนจากข้อมูล ที่คณะผู้จัดทำ ได้ทดลองทำจริงในพื้นที่ ซึ่ง
ดูได้จากแบบก่อสร้างและประมาณราคาในภาคผนวกต่อไป

ภาคผนวก

ตัวอย่างการประมาณราคาและแบบก่อสร้าง

Bill of Quantity ในแสดงปริมาณราคาและค่าวัสดุ									
โครงการ : ปรับปรุงและติดตั้งอุปกรณ์ส่วนต่อประสานและตู้จัดการ ขุมชน.....									
เจ้าของโครงการ : งาน Universal Design ขุมชน.....									
ลำดับ	หน่วย	รายการ	จำนวน	ราคาต่อหน่วย(บาท/หน่วย)	รวมราคา (บาท)	รวมราคา (บาท)	รวมราคาทั้งหมด (บาท)	วันที่	หมายเหตุ
1		งานเขียนแบบ 3 ชั้น บ้านเลขที่.....							
		ชั้นบนพื้นที่กว้างทั้งหมด 30 x 110 x 12 ชั้น							
1.1	งาน	งานเจาะเชื่อมเหล็กกลม 9 ฟุต 2 เส้น	1	250.00	250.00	300.00	550.00		
1.2	คร.ม.	ปูนแบบ	2	390.00	780.00	600.00	1,380.00		
1.3	ถง	ทราศหนา 5 ถง หิน 4 ถง	9	40.00	360.00	1,350.00	1,710.00		
1.4	ถง	ปูน	1	130.00	130.00	150.00	280.00		
1.5	ถง	กระเบื้องพื้น	3	200.00	600.00	750.00	1,350.00		
1.6	ถง	ปูนขาว	2	200.00	400.00	-	400.00		
1.7	ถง	ปูนขาว	2	45.00	90.00	-	90.00		
1.8	ถง	วางชั้นเหล็กถลง 2" x 1" x 2.3 ฟุต	1	390.00	390.00	1,000.00	1,390.00		
1.9	ถง	เหล็กเส้น 4" x 2" x 6 mm.	2	30.00	60.00	300.00	360.00		
1.10	ถง	วัสดุแปะสีลง(ในตัด,ลาวเชื่อม,ใบจร,สี,แปรง)	1	500.00	500.00	-	500.00		
1.11	ถง	ค่าดำเนินการ					1,490.00		
2		รวมราคางานชั้นบนทั้งหมด			3,560.00	4,450.00	9,500.00		
2.1	ชุด	ราวเหล็กในห้องน้ำ	1	1,750.00	1,750.00	200.00	1,950.00		
2.2	ชุด	ราวเหล็กในห้องน้ำ ไซร่า 0.60 เมตร	1	700.00	700.00	200.00	900.00		
2.3	ชุด	ราวเหล็กในห้องน้ำ สแตนเลส	1	1,950.00	1,950.00	200.00	2,150.00		
2.4	แผ่น	แผ่นยางกันลื่นในห้องน้ำขนาด 40 x 60 ซม.	1	200.00	200.00	-	200.00		
		รวมราคางานราวทั้งหมด			4,600.00	600.00	5,200.00		
		รวมราคางานทั้งหมด					14,700.00		

